

نسخه سی هربره ۱۰ غروشدور .
سنه لکی پوسته ایله ه لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ه دولار) .

ابونه واعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسنه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک هرچی آنقره مرکزیدور .

حیات

حیاته دایما حیات... دنیایه دایما چوقه حیات قاتالم!...
- نیجه -

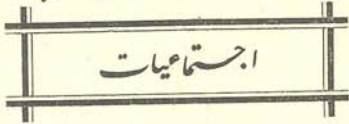
اداره مرکزی :
استانبول جاده سنده آنقره
آنقره ده ، معارف امینلکی یاننده کی دائره

استانبول بو روسی :
استانبولده ، باب عالی جاده سنده رسمی پرشیه
اداره خانقاهی داخنده کی دائره
تلفون : ۳۶۰۷

ایچون « ده چالیشر . ده موقراسی بو معنا ایله داغما اصغری برانفرادجیلی استلزام ایتمیکی کی فلاسیک اولان اقتصادی لیبرالیزمه مطلقا باغلی قانقده مجبور دکلدن . سوسیالیست واسطه لره یعنی شخصیت بشریه نك اولانجه حقلری قورتارمق ایچون ضروری کورون بوتون اسبابک تطبیقاتیه ده پک اعلا اثلاف ایده بیلیر . »

جعبتلرک شخصیت و حقوقنک مصونیتی علمی پرشورله ادرک ایتیش اولان بو کونکی فرانسه اجتماعیانته برجان اولان (م . بوغله) متباق سطر لرنده موقراسینک بوندن بویه انفرادی و مغرور برملتجلیکی کورولکین طبیعایچی بر فلسفه به دکل ، بوتون ملی قیمتلی هضم و تمثیل ایده جک اجتماعی بر فلسفه سیسته منه محتاج اولدیغنی و فکدرلک بو استقامتده ترقی ایتهلری ایجاب ایتدیکنی و حیات انسانی به بوغوشمقله دکل ، مختلف ملی قیمتلی دو بوب آ کلامق و آ کلاشمقله اداره ایده جک بر عقل و بصیرتک زمانی کلدیکنی سوبیلرک سوزنی بیتیریور .

مصطفی شکیب

اجتماعیات و اخلاقه دأر اثرلر

۲

اوسوالر شیه نفلره کوره دولت آدمی وسیمت

آلمانی فلسفه نك وطنی اولارق طانیلیر ؛ علاوه دینه بیلیرکه بالخاصه تاریخ فلسفه سنک وطنیدر . هر اون سنه ده بر بو تفکرات ساحه سنده بر یکی سپاییلیر ، بر دوشونترلی کندینه جذب ایدر ، حتی تأثیرنی ادبیات و صنعت ایله مشغول اولانلر اوزرنده ده کوسترر . فقط بو سوک زمانلرده اوسوالد شیه نفلره ک فلسفه تاریخنک مظهر اولدیغنی رغبت قادر خارق العاده سی نادر کورولشدر . عمومی حربک ختانی تعقیب ایدن سنهلر ایچنده نشر ایتدیکی Der Untergang des Abendlandes عنوانلی اثرینک هر برجلدی سکسان ، طقسان بیکنسخه ساتیلدی ، عادتاً بر مشهور رومانچی قدر اوقوندی . دوغروسی سوبله مک لازم کلیرسه بوموقفیت اثرک بر آزده رومانه بکزمه سنندن یایلری کلپوردی .

بوندن مقصدم شیه نفلره ک فکرلرنک جدی بر علاقه بی جلب ایده جک قیمتدن محروم اولدیغنی آ کلامق ؛ اونک فلسفه تاریخنه عائد بر قصوری کوسترمک ده کلدن . چونکه هر تاریخ فلسفه سنده بر آرز رومان ، بر آرز خیال واردر . بو بر قصور سه ضروری ، قاجینلمایان بر قصوردر . اساساً همه نفلره ک اثرینک قازاندینی رغبتی یالکز بوجهدتن ایضاحه چالیشمق تماماً دوغرو اولماز . زیرا بر طرفدن اثر نشر ایدلیدیکی زمانی احوال و شرائطکده ، مغلوب آلمانیانک دویدینی آچیلرکده بو موقفیتی آرز

آلیقویدی . طبیعتجلیق فلسفه سی اکثریا ملیتجلیکک ذهنی برقله سی کی قوللانیلیدی . فلسفه حقتده ک شوقیسه جق مطالعه کوستریورکه آرتق فلسفه بی « برایکیز یاسین ، برایکیز کچین » روحنده برافق کافی دکلدن . فلسفه ده ابتداء مندج اولدیغنی کوردیکمز عالمشولجی تمایل ، کندیسنک خصمی اولان انفرادی ملیتجلیک و دارونهی طبیعتجلیق اغوا آتیه قارش یاردم کورمه لی ، تقویه ومدافعه ایده بیلدی .

« آرتق بوتون کره به یایماق اوزره اولان خلقجلیق (ده موقراسی) ک حساب آلینه سی صیره سی کله مشمیدر ؟ هله حربدن سوکرا بو مفکوره نك بر حقیقت اولاسنی ایسته ن قوملر ده افضله لاشدی . واقعا بعضی آوروپا ملکتارنده شخصی اقتدارلری اعاده به قارش تجاویز بر رجوع اولاسنه رغماً بوکوجوک جلوه لر موازنه نك خلقجلیق روحنه دوغرو تمایل ایتسه نه بر مانع دکلدن . بوتامیل ایجاب ایتدیرن سبیلر یالکز آوروپاده ک قرالارک سقوط ایتسه سی دکل ، مشرره اقوامنک اویانم سبیرر . »

(م . بوغله) نك راپورندن آلدیغیم بو حطرلرک سوک جمله سی چوق معیندار دکلی ؟ فی الحقیقه شرق اقوامنک اویانم سنده اک نجیب بر جمله و نمونه اولان بو بوک تورک انقلابی سلطان و خلیفه ایله یونان قرالی بو وارلادقن سوکرا انکاتره نك صارصیلماز کی کورون لیبرال پارسینه اعتباردن دوشوردی . وعینی زمانده جوق محافظه کار اولان انکلیز پارلامنتوسنده ایش پارسینی ایلک دفعه اولارق اقتدار موقعنه چیقارتقمده دولایسیله اک مهم عامللردن بری اولدی . آره دن درت بش سنه کچدکن سوکرا ده کورویورزکه تورک انقلابنک حقیقتی یوروپور واونی هیچ برقوت آرتق دور دورامیور . انسانی مسئله لری وضوح و عالیجنابلقه کورمکده بوتون غرب ملتلی آراسنده اکثریا برنجی موقی احراز ایدن فرانسز دهاسنک قیمتلی اولدلرندن بری واسطه سیله بوتون غرب فلسفه سی عقل و بصیرته دعوت ایتسه سنده انقلابمک مهم بر تأثیرلی اولق اعتباریله بشری و عالمشول خدمتزدن حقیله افتخار ایده بیلیرز . بشریت ، حریت و استقلال قوربانلریمک یایدقن خدمتک عظمتی دوشوندک و کوردیکجه مجهول محمدجکر حمزی واونلرک غازی قوماندانی انسانی تاریخنک افتخار صحیفه لرینه قید ایده جکدر . (م . بوغله) نك فلسفه ایچون کوستردیکی استقامته تورک متفکرلرنکده بوتون قناعت و وجدانلریله اشتراک ایده جکارینه هیچ شبهه ایتپورم . فلسفه حمز واقعا هنوز کندیسنی کوسترمه مشدر . فقط بو قادر درین تأثیرلی برحیات جمله سی یاراتان تورک روحی البته اوکالایق بر فلسفه دن محروم دکلدن . دون بو بوک بر تاریخ یاپان تورک ، یارن اونک بشری روح و معنسانی البته یازه جقدر .

ینه (م . بوغله) بی تعقیب ایده لم : « ده موقراسی ، یالکز حکومتلر اوزرینه اولان تأثیر واسطه لرینی چوغا تمقله دکل عینی زمانده ترجیح ایتدیکی غایه لرده تمایز ایدر . یالکز « خلق ایله برابر » دکل ، « خلق

و حسلرک قصیده جیلکی فلسفه ایچون بر حرکت نقطه سی اولایوب موصلت نقطه سیدر . حتی فلسفه عقلمن بر نوع فراغتی دکلرده قطع نظر ایتمکی تکلیف احتیاجنده بولوندیغنی زمان بیه بو تکلیفی عقلی شکه قونمش برهانلره افتناع و تأیید ایتمکه صواشیر . بو معناده هر فلسفه بر ایمان ایله دکل تاریخی مطالعه لره قارش اعتداسز قلله باشلار . وزره دن کلیرسه کلینلر بوتون عنعنه ، یاخود اضطرار لره قارش ، هیچ اولمازه موقت ، بر قورتولوش جهدی استلزام ایدر . بو استقامت کوستریورکه فلسفه ، بر نقطه نظر دن وانکشافنک بر زماننده تعریفی اقتضای بین المللدر . هر فلسفی فکر ، دوغمه سی متعاقب دور عالم ایچون قاندا لایق ایتر و هیچ بر حدود طایماز . بومعناده بر فرانسز ، بر آلمان ویا بر آسریقان حقیقتدن بحث ایتک فلسفه به قارش بر کفر اولور . »

« بوتنکله برابر فلسفه نك صلح بشر دعواسنه یایعه سی ایجاب ایدن خدمتلی کوز اوکنه کتیررکن یالکز بورنسیی تقدیر ایتمکه کفایت ایتک بو بوک بر احتیاطسز لوق اولور . چونکه حقیقت حاله بال تجربه کورویورزکه فلسفه ، بو عالمشولجلیق حرصنه رغماً هیچ بر زمان کندی معنوی محیطندن تماماً قو بوب آیریه مامشدر . هر فلسفی سیسته م ، دوغدیغنی طوپوراغک مارقه سی مطلقا طاشیور ، باشقه بر تعبیرله فلسفه لر ، منسوب اولدقنلی ملترک حرثلینه ، آوقا نلق دیمه لم ، فقط بر جانلق یاقندن قورتیلامیور . وفی الحقیقه بر ملنک مزاجی تعریف ایدیلک ایجاب ایتدیگی اونک علمندن زیاده فلسفه وضعیتکی تمایله باقیلیور . فلسفه ایله طوپوراغ آراسینده کی بمقابل هر بو طیت اونک انفرادجلیق ایله عالمشولجلیق آراسنده بر کیدوب کله دن عبارت اولدیغنی کوسترمیورمی ؟ حتی بر جوق متفکرلر بو تابعیتی حیاتی بر ضرورت کی کوره رک وطندا شلرینه : « تاریخنک باغرندن چیقان حیات تلقینندن باشقه سی آراما یکز . هر حاله رغماً داغما کندیکز قالیکز » دییورلر . ایپر یالزمک اولماسه بیه ملی انفرادجیلرک تیره سی ایشته بورادن کلپور . حال بوک بوقبیل فلسفه لر ملترک بر برلرینه یاقلاشوب آ کلاشمه لرینه داغما مساعد اولقندن اوزا قدر . حتی دیگر برزاویه دن باقیلنجه بوفلسفه صلح فکرنی تهدید ایده بیلیر . چونکه ملتلی بوغوشمقن منع ایده جک هر درلو جهدک خام بر خیال اولدیغنه دأر بو فلسفه دلیللر کتیره بیلیر . مثلا دییه بیلیرلرکه اکدرین حکمت ، سوق طبیعیلری سربست برافق دکلیدر ؟ انسان کی جعبتلرکده کولکری طبیعتده بولونمیورمی ؟ بولری شکل و تکمل ایتدیرن تکامل قانونلری دکلی ؟ حیات قاوغاسی ، تکامل قانونلرندن بر بدر واصطفا ناک شرطیدر . بشر تاریخندن حربی طی ایتک ایسته یلر ده ا اوکجه دن عقامت محکوم برایشه تشبیدن باشقه بر شی یامش اولمازلر . »

« حال بوک طبیعتجلیک اولدیغنی کی آلیسه بیه مطلقا حرب قصیده جیلکنی یایغنی استلزام ایتز ؛ چونکه طبیعتده تعاون ده واردر . حتی تساندرسی حیوانلردن بیه آلابیلیرز ؛ زده قالدی کی جعبتلردن بوکا رغماً اون طقوننجی عصرک سوک نصی بزی تکامل قانونلرینه کوندره ک جمعیتلی حربی بر طرف ایتک جهدن

چوق تامينه ياردمي اولمدر . شپه نفلهر ، اثرينه ويرديكي عنوان ايلهده آكلاشيلاجني وجهله بدبين بر متفكر در ، غرب مدينتنك انحطاط و زوالني ضروري عد ايدر . احتمال ايمراطورلنك بويوك خويلالريني كوممكه مجبوراولان آلمانلرك بونلرك ياننده بوتون غرب مدينتنك جنازه آلانجده حاضرلامالري انفيسي حالت روحيله ريني بك اوقشامقده ايدي .

ديكر طرفدن كرك مؤلفك كرك اترك جدي حزينتلي رده واردر . شپه نفلهر راست كله بر متفكر دكلدر ، اولاطاغش بر رياضيه جيدر ، ثانياً كنيش براحاطه عليه يه مالكلدر ، مدينتلري تدقيق ايدر كن هندسه دن مسكوكاته ، سواقلرك طرز انشاسندن موسيقي به وارنجه به قدر مخفف مدينيت نظاهرلندن بحث ايله ديكي كورولور . بومتوع بيلكيلي بر تك هدف خدمته قوميشدر : تاريخ عالمك مورفولوژيسي ياقمق ! مختلف مدينتلرك ناصل عضوي اولارق بويوبوب آرتان شخصيتي حائر تشكلات اولدقلريني ، بونلرك طبق فرديشركي دوغوب اختيارلادقلريني اولدقلريني كوسترمك ايستر . محيفلري بيك ايكوزي آشان ايكي بويوك جلدلك تاليفنك خلاصه سني اوج درت مجموعه ستونه صيفديرمق آرزوسندن واز كهر ك بزبوسفرلك شپه نفلهر ك ساده جه سياست خفنده كي فكرلريني - تنقيد و تقديريني قارنلره بر قارقق - ذكر ايله مكله اكتفا ايله جكر .

* *

شپه نفلهر بزه سياستك « نه اولاسي لازم كلديكي دكل ، « نه اولديغني » سويله مك ، واجي دكل واقعي تصور ايله مك ايسته بور . حقيقي سياست نظريه دكل بر نظريه محصولي دكل ، بلكه ساده جه فعاليتدر ، نظريه دن اوزاق اولان بر فعاليتدر . بويوك دولت آدمي ايشله مك ايچون نظريه دولاباجلرندن كچمز ، حتي ايشله ديكنه دائر بر نظريه قورمق اونك نه استعدادينه نه ده ذوقنه اويغون كلير . مسلكي دوشوغمكنن عبارت اولانلر ايسه مجرداتي اويوب يوتقله مشغولدرلر ، عدالت ، فضيلت ، حریت قيبيلندن « اسطوروي شكلر » ايجاد ايدرلر ، صوكرا بونلري ماضي به ويا استمهاله تطبيق ايمكه چاليشيرلر . فقط بوني ياباركن مفهوملرك موقعي نه دن عبارت اولديغني اونودورلر وطن ايدرلركه سياستك هدف دنياك روشني بر مفكوروي رچته به كوره تنظيم ايله مكدن عبارتدر . حالبوكه بويوله برشي اصلا و هيچ بر زمان واقع اولاميه . جفندن مجرد فكر آدمي سياسي فعل آدميه اهميتسز نظريله باقنه ميالدر . حالبوكه تاريخي شأيت ايله اصل مناسبت اولايانلر عالمي اصلاح ايچون پروژهلر اورتابه قويا نلدر .

انسانك موجودتي بر آقنيتدن عبارتدر كه بر حركت اولارق نظر اعتباره آلتنجه اوكا تاريخ ديرز ، حركته كلن برشي اولارق نظر اعتباره آلدقمز وقت ايسه قبيله ، صنف ، قوم ، ملت ديرز . ايشته سياست بو وارلق سيلنك كندی موجوديتني اظهار ايله مسي ، ايلره دكجه بويومه سي ، ديكر حيات آقنيتلرينه قارشى مظفر اولاسي طرز ايدر . **بويومه حيات سياستدر !**

بزي هر نه بهاسنه اولورسه اولسون ايلري و بوقاري سوروكله ين ، كورجه ، مختصرانه سوق ايدن « قدرت حياتيه » ديديكمز شي يوكسلمش بشريته سياسي حيات طرزنده تاثيريني اظهار ايله مكله طالع حاكم ويا محكوم اولغه چابالار دورور ، چونكه انكشاف ايله من اولومه محكومدر ، براوچونجي بولي طوتقمكن دكلدر .

بر ملنك حقيقي وارلني آنجق ديكر ملتله نسبتله در . ايشته بوندن دولاييدر كه ملتله آراسنده حقيقي مناسبت حريدن عبارتدر . بو بر واقعه در . اونى نظري حقيقتلر ايله ديكشدير مكله كيمسه موقق اولاماز . **بويومه** ياشايان موجوداتك سياستى غاوغان عبارتدر ، او درجه ده كه غاوغا ايله حيات تاك درينكلرنده بر وعيني شيدرلر : غوغا هوسنك بيتدبيكي برده حياتده سوزر . واقعا يوكسك سياست قيليج يرينه معنوي سلاحلري قولانمق هدفني گوددر ، حربه سراجت ايله مكله همان هيچ لزوم حس ايله مكم ايستر ، لكن ديپلوماتلق ايله حرب صنعتي آراسنده كي اصلي خيصملىق باقيدر : هرايكيسنده عيني جدال وصفني ، عيني تعبيه ، عيني حرب خدعه لري ، صوكرا ، اجرائته قوت و مؤثريت بخش ايله مك ايچون كيرده مادي قوتلرك استنادكاه اولارق موجوديتي لزومي موجوددر ؟ هدف بيله عينيدر : ايستر بر اجتماعي صنف ايستر بر ملت اولسون ، سياست و حرب آدمي اونك وحدت حياتيه سنك ديكرلري ضررينه اولارق بويوب آرتماسني تامينه چاليشير .

سياست ناصل ياپيلير ؟ — مادرزاد بر استعدادله دوغان دولت آدمي هر شيدن اول طانييجيدر ، انسانلري ، احوالي ، اشياي طانييجيدر . بر باقيشده نه ياقمق ممكن اولديغني آكلار . آندن آكلايان قوشودن اول حيواني كورونجه شانسك نه اولديغني بر باقيشده كسديرر ؟ او بونجي ينه خصمنه باقار باقاز ترددسز او بونتي تعيين ايلر . ايشته دولت آدمك مزيتيه « علمي » اولاديني حالده ايجابه كوره تام زماننده يولاري چكوب سالورمه سنده در ، بو استعداد نظريات آدمك استعدادينك تام ضديدر . بوني سويله مك دولت آدمك بيلكيدن تماماً مستغني اولديغني ادعا ايله مك دكلدر . بالعكس ! هرايش آدمي بردورايچنده و بر دور ايچون دوغمشدر . بناء عليه اونك الهه ايله بيلمه سي ممكن اولان شيلر محدوددر ، كندی شخصي قابليتلي رده محدوددر . ياباييله جكني بيلمك ، ممكن اولاني محالندن تفريق ايله مك ، و ممكن اولايان ايچون كندی امرينه تابع اولانلردن بيوده فداكارلق ايستمه مك !... حقيقي دولت آدمك شعاري بودر . او بويوك و مطرراقلي سوزلره ايناعماز ، حسيات سياسي ويا پروگرام سياسي ياماز ، حادثاتك منطقي سيسته . ملك منطقيه قاريشديرماز . نظري حقيقتلر — يا خود شپه نفلهره كوره بوراده خطالرده ديك جا زدر — دولت آدمك حسابنه آنجق دواملي ويا دوامسز ، شو ويا بو استفاتمه ، قوتلي ويا ضعيف برر تاثير ايقاع ايدن منتشر قناعتلر ، واقعه لر اولق اعتباريله

ادخال ايدباير . شپه بوق كه دولت آدمك ده كندينه كوره قناعتلري واردر . فقط اوقناعتلر خصوصيدر ، هيچ بر مهم سياستجي فعاليتي انفيسي قناعتلرينه تابع طو تامشدر . شپه نفلهر غوته نك بر سوزيني ذكر ايديبور « ايشله ين دائماً وجدانندن محرومدر ، آنجق نظر و سراقبه به حصر نفس ايدن وجدان صاحيدر . » بو حقيقت سوللا وروبه سيبير ، بسسارق وپت ايچون ده جاريدر . بويوك باپلر ، انگليز فرقه ليدرلري احوال و حادثاته حاكم اولق مجبوريتنده بولوندىقلري منجه هر دورده كورولن قانلرك تعقيب ايله دكلري عمده لردن باشقاسنه تابع اولامشدر . قاتوليك كليسا سني هان بونون دنيايه حاكم اولق درجه سنه ايصال ايدن اوچنجي اينوساتك سياستندن استنتاج اولنه بيله جك قاعده لر دينك تصويب ايله ديكي اخلاق قاعده لر ينك تماماً خلافه در . اونلرك بر هدفني واردر : موققت ! لكن بو سياست قاعده لري اولماسه ايدي نه كليسا ، نه انگليز مستعمره ايمراطورلني ، نه آسرفانك ثروتي نه ده مظفر اختلالر موجود اولاييلدر . وجدانسز اولان فرد دكل حياتدر !

سياست استعدادي اولان ملتله وارميدر ؟ شپه نفلهر بو سؤاله منفي جواب ويريور . ساده جه بعض ملتله واردر كه صنف مديراني تشكيل ايدن بر اقليتك النده درلر و كندی وضعيتلريني ابي حس ايدرلر . انگليزلر ، برملت اولق اعتباريله ديكر هرهانكي برملت قدر سياسي اموره محاقه قابيلتندن محروم ، داركوروشلي و عملي ايجاباتي تقديردن عاجز درلر . لكن اونلر بر **اعتماد** عهده سنه مالكدرلر . ديكر ملتله قدر سياسي مجاهله لردن ، ديدى قوديلردن خوشلانلرله لكن كنديلريني اداره ايدنلره اعتماد اولنلره اسكي بر اعتياددر ، حاكم صنفك خلقدن آبري اولارق چاليشوب باشارديني موققتلرله تقويه اولوشدر . خلق ايسه مديران صنفك چاليشما اصوللرينه ، غير نظري اولان صنعتنه تماماً بيكاندر ، فقط وضعيتي امين حس ايلر . بر اوردونك شجاعتي قوماندانه اولان اعتيادينه تابع اولديني ، يعني آنجق بو اعتياد ايله اوردونك و برلين اسرلري تنقيددن فراغت ايله ديكي بر حقيقتدر . كذا قورققلري قهرمان و قهرمانلري قورقاق يايان ينه ضابطدر . اردو ايچون دوغرو اولان ، ملتلر ، صنفلر ، فرقه لر ايچون ده دوغرودر ؟

بر هملتك سياسي استعمار و فضيلتي كمنر يارميري اواره ايمنلره اعتماددره باسقم برشي دكلدر . فقط بو اعتياد هيچ بوقدن وجوده كلز ، اونى قازانق لازمدر . او آنجق ياواش ياواش كاله ايرن برميويه بكرزر ، موققتلر تادمي استدكجه اواعتاد محافظه ايديلير . و بر عهده خانه كلير . حالبوكه برملتك مديران طبقه سنده اداره قابليتلرينك فقده امنيت حسني اولدورر و هرايشه قاريشان تنقيد و اعتراض سسلرينك يوكسكديكي اوزمان مشاهده اولونور .

محمد عزت